

Dimitrie Bolintineanu

.RO

Respect pentru oameni și cărți

LEGENDE ISTORICE

LITERA®

București

2018

CUPRINS

Tabel cronologic	7
------------------------	---

Din volumul POEZII
DE D. BOLINTINEANU
atât cunoscute, cât și inedite
1865

LEGENDE ISTORICE

Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare.....	11
Preda Buzescu.....	12
Muma lui Ștefan cel Mare	13
Fata de la Cozia.....	15
Un ostaș român încis peste Dunăre	17
Mircea la bătaie	17
Mihai scăpând stindardul	18
Mircea cel Mare și solii.....	19
Căpitanul de vânători.....	21
Mărioara	22
Doamna lui Neagu	24
Cupa lui Ștefan	25
Sora Ana	27
Daniel Sihastru	29
Fiaștrii.....	30
Întoarcerea lui Mihai.....	31
Miron Costin	32
Monastirea Putna.....	33
Năvala lui Țepeș	34
Apa Bârsei.....	35

Grozea vornicul	37
Mihai revenind de la Dunăre.....	38
Domnul Mavrogheni	39
Bârlad.....	40
Baia	42
Codrul Cosminului.....	44
Ştefan la moarte.....	46
Dumbrava Roşie.....	47
Maria Putoianca	49
Muma lui Mihai.....	49
 <i>BASME</i>	
Mihnea şi baba (după o tradiţie)	51
O noapte la morminte	57
Zina-Doamna	60
Făt-Frumos	64
Dochia	68
 <i>REVERII</i>	
O fată Tânără pe patul morţii	71
Scopul omului.....	72
La lampa mea	73
Plângerile poetului român	75
Fericirea.....	75
Moartea.....	77
Un Tânăr român murind în străinătate	78
Proscrisul.....	79
Elegie	80
Elegie la o Tânără fată	81
Deşertul.....	82
Morţii	84
Fecioara.....	85
O cugetare	87
O patimă	88
Cântec	88

Muma Tânără.....	89
Invocație întru oameni și cărti.....	90
Cântece și sărutări	90
La o rondurelă.....	91
Ziua bună la țară	92
Timpul	94
La Ștefan Golescu	97
La Constantin Negri	97
Mireasa mormântului.....	99
La un orb.....	100
La un amic sărac.....	101
La un martir.....	102
La un schelet.....	103
La flori	104
La uitare	105
La români	106
La piramide	107
La țară	112
La România	113
La pizmă	114
La un avut.....	116
La Unire.....	118
La un poet	118
La avere.....	120
La Cilia	121
Clavecinul.....	122
La băile Cleopatrei.....	124
Odă	127
O umbră	127
Un regres	128
La...	129
La...	130
Fecioara dimineții	130
La o nălucire iubită	131
La ziua aniversala.....	132

Mihai și călăul	133
Băsescut pentru oameni și cărti	134
Cântec național	134
Cântec	134
Plopul	135
Lăutarul	136
La o damă română	139

LEGENDE SAU BASME NAȚIONALE
ÎN VERSURI

1858

Şir'te mărgărite (Înşiră-te mărgărite)	143
Viersul mumei	145
Copilaşii	146
Căpriţa de aur	148
Ziorina	152
Stefan cel Tânăr și doamnă-sa	153
Dromichete	154

CEA DE PE URMĂ NOAPTE A LUI MIHAI CEL MARE

Ca un glob de aur luna strălucea
Și pe-o vale verde oștile dormea;
Dar pe-un vârf de munte stă Mihai la masă
Și pe dalba-i mâna fruntea lui se lasă.
Stă în capul mesei, între căpitani
Și recheamă dulce tinerii săi ani.
Viața noastră trece ca suava rouă
Când speranța dulce ne surâde nouă.
Astfel astă dată viața lor cură;
Cugetele triste nu-i mai turbura;
Luna varsă raze dulci și argintoase;
Austrul le suflă coamele pletoase;
Căpitanii toarnă prin pahare vin
Și în sănătatea lui Mihai încchin.
Dar Mihai se scoală și le mulțumește
Și luând paharul astfel le vorbește:
– „Nu vă urez viață, căpitanii mei!
Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei!
Ce e viața noastră în sclavie oare?
Noapte fără stele, ziua fără soare.
Cei ce rabdă jugul ș-a trăi mai vor,
Merită să-l poarte spre rușinea lor!
Sufletul lor nu e mai presus de fierul
Ce le-ncinge brațul, iau de martur cerul!
Dar românul nu va câmpuri fără flori,
Zile lungi și triste fără sărbători.

Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară:
 Aripile taie-i, că ar vrea să moară!
 Astfel e românul și român sunt eu
 Și sub jugul barbar nu plec capul meu."

PREDA BUZESCU

De trei zile lupta n-a mai încetat
 Și tătarul pare c-a înaintat.
 Dar Buzescu Preda vede cu durere
 Floarea României ce pe vale pieră.
 Trece înainte pe un cal în joc
 Ce varsă din ochii-i flacăre de foc.
 Strigă cu tărie cetelor zdrobite
 Ce la glasu-i mândru se întorc uimite.
 Iată că nepotul hanului tătar
 Trece pe-un sălbatec, ager armăsar.
 Unde se arată pe întinsa vale
 Prin oștirea noastră își deschide cale.
 Iar Buzescu Preda cum îl întâlni,
 Îi ieși-nainte și-astfel îi vorbi:
 – „Dacă nu ți-e frică și-ai credință-n tine,
 O, tătare! vino să te bați cu mine!”

Ei descălecară atunci amândoi
 Și se iau la luptă ca doi juni eroi.
 Ochii tuturora cată cu mirare
 La Buzescu Preda și tătarul mare.
 Ei se bat la raza stelei cei de foc,
 Flacările-i albe pe-a lor zale joc.
 Vântul răcorește fruntea lor udată
 Și mânia dulce sufletul le-mbată.

Ei se bat în spade – spadele se frâng;
 Și se iau la brațe – se smușesc, se strâng.
 Când tătarul scoate o secure mică
 Si lovind pe Preda, pavăza îi strică.
 Dar el cu măciuca astfel îl lovi
 Încât deodată căzu și muri.

Iar după aceasta, oastea românească
 Pleacă și învinge horda tătărască.

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE

I

Pe o stâncă neagră, într-un vechi castel,
 Unde cură-n poale un râu mititel,
 Plânge și suspină Tânăra domniță,
 Dulce și suavă ca o garofită;
 Căci în bătălie soțul ei dorit
 A plecat cu oastea și n-a mai venit.
 Ochii săi albaștri ard în lăcrimele
 Cum lucesc în rouă două viorele;
 Bucile-i de aur cad pe albu-i sân,
 Rozele și crinii pe față-i se-ngân.
 Însă doamna soacră lângă ea veghează
 Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II

Un orologiu sună noaptea jumătate.
 În castel în poartă oare cine bate?

– „Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit;
 Eu, și de la oaste mă întorc rănit.
 Soarta noastră fuse crudă astă dată:
 Mica mea oștire fuge sfărămată.
 Dar deschideți poarta... Turcii mă-nconjor...
 Vântul suflă rece... Rânile mă dor!”
 Tânăra domniță la fereastră sare.
 – „Ce faci tu, copilă?” zice doamna mare.
 Apoi ea la poartă atunci a ieșit
 Și-n tăcerea nopții astfel i-a vorbit:
 – „Ce spui, tu, străine? Ștefan e departe;
 Brațul său prin taberi mii de morți împarte.
 Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu;
 De ești tu acela, nu-ți sunt mumă eu!
 Însă dacă cerul, vrând să-ngreueze
 Anii vieții mele și să mă-ntristeze,
 Nobilul tău suflet astfel l-a schimbat;
 Dacă tu ești Ștefan cu adevărat,
 Apoi tu aice fără biruință
 Nu poți ca să intre cu a mea voință.
 Du-te la oștire! Pentru țară mori!
 Și-ți va fi mormântul coronat cu flori!”

III

Ștefan se întoarce și din cornu-i sună;
 Oastea lui zdrobită de prin văi adună.
 Lupta iar începe... Dușmanii zdrobiți
 Cad ca niște spice, de securi loviți.

FATA DE LA COZIA

Trâmbița răsună sus pe coasta verde;
 Armia lui Țepeș printre brazi se pierde.
 – „lată! strig vitejii, mândrul căpitan
 Ce-a ucis cu mâna-i pașa musulman!”

Domnul îl sărută și cu bucurie:
 – „Spune-mi, vrei tu aur, ranguri sau soție?
 Dacă vrei avere, da-ți-voi cât vei vrea;
 Dacă vrei soție, da-ți-voi fata mea!”

– „Doamne! nu voi aur, nici onori deșarte;
 N-am venit în lupte să-mi trag aşa parte;
 Plângerile țării brațul mi-a-narmat;
 Pentru-a ei scăpare astăzi m-am luptat.
 Iar de este vorba să-mi dai soțioară,
 Află că eu însuși sunt o fetișoară!”

La aceste vorbe junele frumos
 Coiful își aruncă, păru-i cade-undos.
 Toată adunarea vede cu răpire
 O fetiță dulce ca o fericire.
 Domnul se răpește de mândrețea ei.
 – „Care din boierii-mi vrei bărbat să iei?”

– „ Doamne, zise fata, vrei să fiu soție
 Unui din ostașii care-mi place mie?
 Toți sunt bravi la luptă, nu mă îndoiesc;
 Însă pe-al meu mire voi să îl iubesc.”

Domnul fiu s-aruncă l-ale ei picioare
 Și cu o vorbire dulce rugătoare:

– „Fii a mea domniță și îți jur pe cer
Pentru tine-n lume să trăiesc, să pier!”

La aceste vorbe Tânăra fecioară
Rumenind la față ca o rozișoară:
– „Dacă vei iubirea-mi să o dobândești,
Pentru țară, doamne, să mori, să trăiești!”

UN OSTAŞ ROMÂN ÎNCHIS PESTE DUNĂRE

Porumbiță întristată!
Eu ca tine sunt străin,
Și-ntr-o țară depărtată
Tu cânți tristă, eu suspin!

Însă tu ai aripi care,
Poți te-ntoarce când vei vrea;
Iar eu plâng în închisoare
După dulcea țara mea!

Tu ai poate-o sorioară
Ce te cheamă ne-ncetă;
Iar eu am o drăgușoară
Ce în lacrimi am lăsat.

Însă tu ai aripi care,
Poți te-ntoarce când vei vrea,
Iar eu gem în închisoare
După mândrulița mea!

Zboară, pasăre curată!
Și te-ntoarnă-n țara ta:
Iar eu, floare aruncată
Pe alt țărm, mă voi usca!

MIRCEA LA BĂTAIE

Armia maghiară țara a-nvelit;
Soarele, văzând-o, a îngălbenit.

Dar bătrânul Mircea nu se înpăimântă:
Cu o mică ceată de voinici s-avântă.

Nu că el voiește țara a scăpa,
Ci va să-mplinească datoria sa.

Unde este timpul cel de bărbătie
Când murea românul pentr-o datorie!

Pe un cal ce mușcă spumă în zăbale,
Printre zi și noapte el își face cale.

– „Frații mei! vorbește falnicul bătrân,
Dumnezeu voit-a ca să mor român.

Cel ce a sa viață țării sale-nchină
Pie re ca lumina într-a sa lumină.
Ce e-n viața țării viața unui om?
Ce e-n primăvară floarea unui pom?
Ceea ce prin stele este-o stelioară
Și-n nemărginire un minut ce zboară.

Șoimul când se vede prins de vânători,
Spun că își sfârâmă cuib și puișori.
Astfel decât lanțul brațul să le-ncingă,
Ce-i român, ce-i nobil astăzi să se stingă."

Unde este timpul cel de bărbație
Când murea românul pentr-o datorie?!

MIHAI SCĂPÂND STINDARDUL

Noaptea se întinde și din geana sa
Argintoase lacrimi peste flori vârsa.
Dar setos de lupte, în văi depărtate,
Un erou în noapte încă se mai bate.
Singur el se luptă în acele văi
Unde mâna morții a culcat pe-ai săi.
Dar sub mii de brațe trebuie să cază;
Trece printre unguri fără ca să-l vază;
Și stindardul țării el înfășurând
Către săn il strânge înapoi cătând.
Și în umbra nopții armăsaru-i zboară
Ca o-nchipuire albă și ușoară.
Spre o apă lată calul s-a-ndreptat;
De maghiari războinici fuge-nconjurat.
Luna după dealuri mergând să se culce
Îl arată calea și-i surâde dulce.

Cei ce il preurmă se opresc pe maluri:
Dar Mihai cu calul se aruncă-n valuri
Și de ceea parte singur ajungând
El îmbrățișeză calu-i spumegând.

Apoi scoate frâul încă alb de spume
Și îi zice: „Liber mergi de-acum în lume!”

MIRCEA CEL MARE ȘI SOLII

Într-o sală-ntinsă, printre căpitani,
Stă pe tronu-i Mircea încărcat de ani.

Astfel printre trestii tinere-nverzite
Un stejar întinde brațe veștejite.

Astfel după dealuri verzi și numai flori
Stă bătrânul munte albit de ninsori.

Curtea este plină, țara în mișcare;
Soli trimiși de Poartă vin la adunare.

Toți stau jos mic, mare, Tânăr și bătrân...
Era nobil omul când era român.

Solii dau firmanul. Mircea îl citește,
Apoi, cu mărire, astfel le vorbește:

– „Padışahul vostru, nu mă îndoiesc,
Va să facă țara un pământ turcesc.

Pacea ce-mi propune este o sclavie
Până ce românul să se bată știe!”

La aceste vorbe sala-a răsunat;
Dar un sol îndată vorba a luat.

– „Tu, ce într-această nație creștină
Strălucești ca ziua într-a ta lumină,

Tu, o, doamne, cărui patru țari se-nchin.
Allah să te ție, dar ești un hain!”

În murmură surdă vorbele-i se-neacă.
Cavalerii trage spadele din teacă.

Mircea se-ndreptea către ei:
– „Respectați solia, căpitani!“

Apoi către solii Porții el vorbește:
– „Voi, prin care săhul astăzi mă cinstește!

Mircea se închină de ani obosit;
Însă al său suflet nu e-mbătrânit:

Ochii săi sub gene albe și stufoase
Cu greu mai îndreaptă săgeți veninoase;

Dar cu toate astea fieru-i va lovi,
Ș-albele lui gene încă n-or clipi.

Cela ce se bate pentru a lui țără,
Sufletu-i e focul soarelui de vară.

Mergeți la sultanul care v-a trimis,
Ș-orice drum de pace, spuneți că e-nchis!”

Apoi către curte domnul se îndreaptă.
– „Fericirea țării de la noi s-așteaptă.

De deșarte vise să nu ne-nșelăm:
Moarte și sclavie la străini aflăm.

Viitor de aur țara noastră are
Și prevăz prin secoli a ei înăltare.

Însă mai-nainte trebuie să știm
Pentru ea cu toții martiri să murim!

Căci fără aceasta lanțul ne va strângé
Și nu vom ști încă nici chiar a ne plângé!”

— ♦ — CĂPITANUL DE VÂNĂTORI

Lăutarii cântă, hora se-nvârtește
Și un cal în spume d-odată s-oprește.

– „Pace vouă, oaspeți cu genele albe,
Mume tinerele cu aure salbe!

Bună ziua, vouă, juni dăնțuitori,
Vouă, copilișe, tineri criniori!

Oști nenumărate țara ne robește
Și pe unde trece câmpul înnegrește.

Soarele e galben, norii-l învelesc,
Râurile albe în sânge roșesc.

Cum sub o secure cade-o dumbrăvioară,
Floarea țării noastre sub fier se doboară.

Dacă e vreunul ce simte-ntrę voi,
Vie a combate ș-a muri cu noi!”

Soarele în abur ca un foc roșește.
Lăutarii cântă, hora se-nvârtește: